

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

KRONIEK VAN HET NEDERLANDSE RECHTSLEVEN 1947

Het hervatten van deze kronieken, die vóór de wereldoorlog geregeld in dit blad verschenen, plaatst de schrijver voor niet geringe moeilijkheden, die een ieder gemakkelijk zal begrijpen. De na-oorlogsnood heeft wetgever en rechter werk gegeven in een mate, die men vroeger niet zou hebben gedroomd, en zo is er een overrijke stof, waarvan veel een belang heeft, dat men vroeger meer dan voldoende zou hebben geoordeeld om het te boekstaven, maar tevens een belang, dat met wisselende omstandigheden wellicht in korte tijd weer kan zijn verdwenen. Zo moet hieronder uit de stof wel met enige willekeur worden gekozen, zal enerzijds de grens van het kalenderjaar niet al te strikt worden geëerbiedigd en zal anderzijds datgene wat met de meest acute tijdsomstandigheden samenhangt soms onvermeld blijven, wanneer het vermoedelijk de buitenlander weinig belang zou inboezemen, hoe vitale praktische belangen van de Nederlander het voor het ogenblik ook moge raken.

Een wetgevende maatregel die wel typisch de liquidatie der oorlogsgebeurtenissen betreft, maar die tegelijk blijvend belangrijke beginselen van volkenrecht raakt, is de wet van 10 Juli 1947 (Staatsblad nr H. 233), « houdende voorziening met betrekking tot de berechting van personen, die in dienst bij of van de vijand zich hebben schuldig gemaakt aan oorlogsmisdrijven of misdrijven tegen de menselijkheid ».

Evenals de meeste landen die tijdens de oorlog door Duitsland bezet zijn geweest hebben gedaan, had de Nederlandse wetgever nog voor de bevrijding bepalingen in het leven geroepen ter aanvulling van het wetboek van strafrecht. Bij die bepalingen was echter geen enkele afzonderlijke voorziening getroffen voor functionarissen van de bezettende macht. Het standpunt van de regering was, dat hun daden, voorzover strafwaardig, altijd wel zouden vallen onder een bepaling van het aangevulde Nederlandse strafrecht, terwijl, waar toepassing van die bepalingen op hen wegens hun bijzondere positie

niet gerechtvaardigd zou zijn, het volkenrecht de nodige uitzonderingen zou aan de hand doen.

Deze opvatting veronderstelt dus, dat de bezettingstroepen en bezettingsfunctionarissen tijdens de bezetting onderworpen zijn aan het recht van het bezette land, waarvan de toepassing op hen slechts feitelijk belemmerd of belet zal zijn. Deze mening nu werd door de Bijzondere Raad van Cassatie (de na de bevrijding ingestelde hoogste rechter voor met de oorlog samenhangende delicten) verworpen in een zeer breed geformuleerd arrest van 17 Febr. 1947 (Nederlandsche Jurisprudentie 1947, nr 87). Tijdens de bezetting, zo besliste de Raad, heeft de rechter van het bezette land geen rechtsmacht over de bezettende macht. Wel laat het nieuwere volkenrecht toe, dat het land, dat bezet geweest is en is bevrijd, na de bevrijding zichzelf zulke rechtsmacht toekent. Dit moet het dan echter doen door een uitdrukkelijke daad van wetgeving. Die daad zal dan moeten bestaan in strafbaarstelling van inbreuken op het oorlogsrecht, niet in toepasselijkverklaring van het interne strafrecht. Immers, al zal men soms bij inbreuken op het oorlogsrecht de bestanddelen van een delict van nationaal recht kunnen terugvinden, in wezen zijn zij geheel iets anders. Het doden van vijandelijke soldaten in de strijd is niet doodslag, begaan onder een aan het oorlogsrecht ontleende rechtvaardigingsgrond, welke rechtvaardigingsgrond dan weer zou wegvallen, wanneer de regels van het oorlogsrecht niet worden in acht genomen (ja wellicht zelfs wanneer de oorlog volkenrechtelijk ongeoorloofd is?), neen, aldus de gedachtengang van de Raad van Cassatie, zulk doden, met inachtneming van het oorlogsrecht, is geen delict, bij inbreuk op het oorlogsrecht is het een delictum sui generis.

Een wettelijke voorziening was dus nodig. Het moeilijke probleem, dat zich daarbij voordeed, was de strafmaat. Zou men inderdaad het oorlogsmisdrijf louter en alleen als inbreuk op het volkenrecht hebben gezien, dan zou men ófwel een geheel nieuwe uitvoerige codificatie hebben moeten tot stand

brengen, ófwel één enkele strafmaat hebben moeten kiezen, die dan natuurlijk met het oog op de ernstigste gevallen zeer hoog zou moeten zijn. Zou men aansluiting willen zoeken bij het nationale recht, dan stond men voor de moeilijkheid om de beslissing van de Raad te eerbiedigen, dat de misdrijven van het nationale recht juist *niet* gegeven waren. De wetgever heeft de moeilijkheid opgelost door te bepalen, dat hij die gedurende de tijd van de « huidige » oorlog is krijgs-, staats- of publieke dienst bij of van de vijand zich schuldig maakt aan enig oorlogsmisdrijf of enig misdrijf tegen de menselijkheid, als bedoeld in artikel 6 onder b) of c) van het handvest, behorende bij de overeenkomst van Londen, enz., indien zodanig misdrijf tevens bevat de bestanddelen van een strafbaar feit volgens de Nederlandse wet (dus niet : zulk een feit oplevert!) gestraft wordt met de op dat feit gestelde straf. Bevat het misdrijf niet tevens de bestanddelen van een Nederlands strafbaar feit, dan wordt de dader gestraft met de straf gesteld op het Nederlandse strafbare feit, waarmee het de meeste overeenkomst vertoont.

Geheel los van de oorlog, product van een reeds van voordien daterend ontwerp, is daarentegen het nieuwe kinderrecht (wet van 8 Augustus 1947, Staatsblad nr H. 232), waarvoor naar de bespreking in de kolommen 561-570 van deze jaargang moge worden verwezen.

Weder midden in de oorlogsgevolgen, en wel oorlogsgevolgen, die zich nog vrij wat langer zullen doen gevoelen dan de berechting van oorlogsmisdadigers, bevinden wij ons met de « Wet verdeling Woongelegenheden 1947 » (Staatsblad nr H. 291), die verschillende tijdelijke, deels ook plaatselijke regelingen van hetzelfde onderwerp is komen vervangen. De woningnood is hier te lande groot, gevolg niet alleen van de oorlogsverwoestingen op zichzelf, maar ook van de stilstand van het bouwen gedurende de oorlog, de armoede van het land zelf aan bouwstoffen, waarvan ook de invoer door de krapheid van deviezen wordt beperkt en tenslotte van de snelle toeneming der bevolking. Teneinde nu de beschikbare woongelegenheden zoveel mogelijk naar behoefte te verdelen, zijn aan de burgemeesters uiterst ver gaande bevoegdheden gegeven. Zij kunnen nagenoeg onbeperkt woonruimte of inkwartiering vorderen, wat dus bij voorbeeld zelfs ertoe kan leiden, dat een vrijgezel, die eigenaar is van een huis, dat hij bewoont, genoopt kan worden niet slechts om personen in huis te nemen, maar zelfs, als dit nodig is om een gezin aan een woning te helpen, om zijn huis te verlaten en zelf elders te gaan inwonen. De burgemeesters moeten omtrent deze vorderingen advies inwinnen van een commissie. Geschiedt de vordering anders dan in overeenstemming met het eenstemmig advies der commissie, genomen bij afwezigheid van hoogstens één lid, dan heeft degene tegen wie de vordering is gericht, beroep op de Minister van Binnenlandse Zaken. Bij de voorafgaande regelingen, die iets minder ver gingen, hadden de belanghebbenden niet zelden de hulp ingeroepen van de rechter en deze had, hoewel ook toen zijn tussenkomst reeds was beperkt, toch nu en dan vorderingen belet, die z.i.

door de doeleinden van de wettelijke regelingen niet worden gerechtvaardigd. De tegenwoordige wet nu bevat een artikel 32, dat bepaalt, dat de vorderingen geacht worden een doelmatige verdeling van woongelegenheden in de gemeente te bevorderen en dat tegenbewijs voor de burgerlijke rechter niet is toegelaten. Begrijpelijkerwijze is vooral over dit buitensluiten van de rechter fel gestreden, zowel in als buiten het parlement. Bij een zo individualistisch volk als het Nederlandse, waarvan vroeger een ongewoon groot deel een afzonderlijke woning, liefst zelfs een afzonderlijk huis of huisje bewoonde, moest de tegenzin om deze dierbare gewoonte op te geven nog belangrijk worden versterkt door de onmogelijkheid om zijn bezwaren voor te leggen aan de gewone rechter, in wie men om zijn onafhankelijkheid, zijn routine in het beslechten van geschillen en om de waarborgen van het gewone procesrecht een vertrouwen heeft, dat voor andere autoriteiten onbereikbaar is. De regering echter wierp tegen, dat de rechter op dit terrein nu eenmaal niet in de gelegenheid was de betrokken belangen zuiver af te wegen. Immers, wel kan hij de nadelen van de vordering voor hem tegen wie zij zich richt beoordeelen, maar niet de mate van nood waarin de vordering moet voorzien. Hoe toch zal hij weten, of een betere oplossing te vinden is? De regering won het pleit, althans voor wat betreft artikel 32. Daarentegen werd bij amendement het tegenwoordige artikel 18 in de wet gebracht, volgens hetwelk degene, tegen wie de vordering is gericht geweest, bij de kantonrechter tegen degene te wiens behoefte is gevorderd, een vordering tot ontruiming kan instellen niet alleen wegens onbehoorlijk gebruik, maar ook omdat hij zelf de woonruimte nog dringender behoeft dan zijn wederpartij. Inmiddels heeft reeds in één geval een president, rechtsprekende in kort geding, aan de burgemeester bevolen zich van een bepaalde vordering te onthouden, met deze motivering, dat weliswaar de doelmatigheid van de vordering aan zijn oordeel was onttrokken, maar niet haar rechtmatigheid en dat deze laatste ontbreekt, waar het nadeel voor degene, tegen wie de vordering zich richt, zo onevenredig groot is, dat de vordering, ook al moet zij dan geacht worden een doelmatige verdeling van woongelegenheden te bevorderen, niettemin het karakter zou krijgen van misbruik van recht (President Rechtbank Arnhem, 8 November 1947, N. J. 1947, nr 677, in andere geest echter President Rechtbank Maastricht, 19 November 1947, N. J. 1948, nr 106).

Belangrijk ook zal naar men hopen mag, een andere wet zijn, die van 4 December 1947 (Staatsblad nr H. 412), tot « bevordering van de voldoening van krachtens het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigde uitkeringen door de mogelijkheid open te stellen ter zake lijfswang toe te passen ». Het veelvuldig niet voldoen aan alimentatieverplichtingen was sinds lang een ernstige klacht. Thans is mogelijk geworden de nalatige te gijzelen na het exequatur van de president van de rechtbank te hebben verkregen en wel voor ten hoogste drie maanden. Zijn de drie maanden vruchteloos verlopen, dan is eerst na zes maanden nieuwe gijzeling mogelijk.

Gaan wij thans over tot de jurisprudentie, waarbij ik mij tot de allervoornaamste en ook buiten Nederland belangwekkende beperk, dan treft vooreerst het arrest van 20 December 1946, N. J. 1947, nr 109. In dit geval had de procureur-generaal bij de Hoge Raad cassatie «in het belang der wet» ingesteld tegen een rechterlijke beslissing, waarbij de bewindvoerder over een «afwezige» een thans maar al te actuele figuur, was toegelaten om in verzet te komen tegen een verstekvonnis tot echtscheiding. De procureur-generaal had op historisch sterke gronden betoogd, dat de bewindvoerder slechts voor de vermogensrechten van de afwezige had op te komen. De Hoge Raad echter achtte de geschiedenis niet zo concludent te dien aanzien, «daargelaten nog of in dit geval daaraan voor het heden beslissende betekenis zou zijn te hechten» en besliste, dat de bewindvoerder de afwezige ook als gedaagde in een echtscheidingsgeding mocht vertegenwoordigen. Niet echter, aldus de Hoge Raad, zou hij namens de afwezige een eis tot echtscheiding mogen instellen, zijnde dit laatste een handeling «waarbij persoonlijk inzicht en gevoel een beslissende rol spelen». Deze laatste onderscheiding maakte de Hoge Raad vroeger reeds bij de echtscheiding van curandi. Terecht wijst D. J. V (eegens) in zijn noot onder het arrest op de wijze waarop de Raad zich van het historische argument los maakt. Het op de achtergrond raken van historische interpretaties is een opvallend verschijnsel is 's Raads nieuwere rechtspraak, waarmede parallel gaat het niet minder belangwekkende van een, niet zelden met zoveel woorden uitgesproken aansluiting bij het recht van naburige landen.

Een belangrijke bijdrage tot het vraagstuk der gemengde contracten vormt het arrest van 21 Febr. 1947, N. J. 1947, nr 154 (met noot van Meijers). Het betrof hier een inspecteur van een levensverzekeringsmaatschappij, die tevens provisie genoot over door zijn tussenkomst afgesloten verzekeringen, zodat zijn positie zowel kenmerken van een arbeidsverhouding als van die van een handelsreiziger vertoonde. Beide posities hebben in het Nederlands recht een afzonderlijke wettelijke regeling. Beide regelingen bevatten bepalingen, die onderling weer verschillen over beëindiging der overeenkomst. In casu echter ging het over een provisie-quaestie. De Hoge Raad nu, uitdrukkelijk overwegende, dat het gemengde karakter van de rechtsverhouding bij voorbeeld zou kunnen doen twifelen omtrent de voor haar beëindiging geldende regels, besliste, dat in ieder geval de vraag van de provisie, die immers alleen samenhang met die werkzaamheden van de inspecteur, welke die eens handelsreizigers waren, ook geheel door de daarvoor geldende bepalingen werden beheerst. De Hoge Raad koos dus partij voor de zogenaamde «combinatie»-theorie.

Een allermerkwaardigste quaestie van internationaal privaatrecht behandelt het arrest van 21 Maart 1947, N. J. 1947, nr 382. Een Nederlander had zich indertijd in Estland laten naturaliseren met geen ander doel dan om een naar Nederlands recht niet mogelijke echtscheiding te verwezenlijken. Tevens had hij, eveneens van het Estlandse recht profite-

rend, een overspelig kind gewettigd. Bij testament had hij verder zijn tweede vrouw tot enige erfgename benoemd. Na zijn dood vorderde zijn dochter uit het eerste huwelijk haar legitieme portie op. De tweede vrouw voerde hiertegen tweërlei verweer: ten eerste op de nalatenschap zou Estlands recht toepasselijk zijn en bovendien, al ware dat niet zo, zou bij de berekening van de legitieme portie rekening moeten worden gehouden met het gewettigde kind. Wat nu het eerste verweer betreft: het Nederlandse recht kent slechts zeer weinig wettelijke voorschriften van internationaal privaatrecht. Uitdrukkelijk over het erfrecht handelt geen daarvan. Men heeft echter soms de toepasselijkheid verdedigd van artikel 6 der wet van 15 Mei 1829, Staatsblad 28, «houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk», welk artikel luidt: «De wetten betreffende de regten, den staat en de bevoegdheid der personen verbinden de Nederlanders ook wanneer zij zich buitenlands bevinden». Soms met een beroep op artikel 9 derzelfde wet: «Het burgerlijk recht van het Koninkrijk is hetzelfde voor vreemdelingen als voor de Nederlanders, zolang niet de wet bepaaldelijk het tegendeel vaststelt»; soms los daarvan, past men meestal hetzelfde beginsel toe op vreemdelingen in Nederland. De Hoge Raad echter besliste, dat het genoemde beginsel zich in ieder geval niet uitstrekt tot het erfrecht. Meijers in zijn noot onder het arrest wijst erop, dat wij nu nog altijd niet weten, welke wet nu wel in internationale quaesties van erfrecht moet worden toegepast. Zowel de nationale wet van de erflater als de wet van diens domicilie vinden verdedigers. De vraag zal ook niet licht haar antwoord vinden, zolang de Hoge Raad niet kan caseren wegens schending van ongeschreven regels van internationaal privaatrecht. Op de laatste vergadering van de Nederlandse Juristenvereniging, die één dag aan het internationaal privaatrecht wijdde, was het mogelijk maken van zodanige cassatie dan ook wel het sterkste en meest eenstemmige desideratum. Merkwaardig was eveneens wat de Hoge Raad omtrent het tweede verweer besliste (ook hier laat ik de loop van het geding bij rechtbank en hof rusten). In beginsel, aldus de Hoge Raad, zou de status van het gewettigde kind moeten worden beoordeeld naar de nationale wet van hemzelf en zijn ouders, de Estlandse. Nu echter de band van de vader met Estland zich beperkt had tot de voor een zeer speciaal doel verkregen nationaliteit, terwijl de vader bijna niet anders dan in Nederland en koloniën had gewoond en dientengevolge ook het kind geheel tot de Nederlandse rechtsfeer behoorde, zou het in strijd zijn «met het dwingend karakter van de Nederlandse wetsvoorschriften», die wettiging en erfrecht voor een overspelig kind uitsluiten om aan het kind de positie van een wettig kind en erfgenaam toe te kennen. De gedachte dus van de openbare orde, maar wel zeer genuanceerd toegepast.

Met deze grepen uit wetgeving en rechtspraak is de beschrijving van het Nederlandse rechtsleven in het afgelopen jaar allerm minst volledig. Zeker niet minder belangrijk is de opdracht tot samenstelling

van een nieuw Burgerlijk Wetboek aan de onbetwiste coryphae der Nederlandse civilisten, de Leidse hoogleraar Meijers. De tegenhanger hiervan is een opdracht tot hervorming van het burgerlijk procesrecht aan een kleine commissie onder leiding van de Utrechtse hoogleraar Dorhout Mees. Naar ik meen is dit alles echter in België voldoende bekend. Zeker geldt dit laatste van de commissie voor

de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, een organisatie die allerbelangrijkste perspectieven opent en van welks eerste bijeenkomst op 19 September 1947 de hoofdsteller van dit tijdschrift een zo belangwekkend verslag heeft gegeven in het nummer van 28 September.

G. E. LANGEMEIJER.

Beschouwingen over de oorlogsclausule in brandverzekeringscontracten

De oorlogsclausule in brandverzekeringscontracten luidt in de sedert 1936 bijna algemeen aanvaarde versie :

« Sont exclus de l'assurance : ... »

» Les incendies ou dommages subis, soit au temps
» d'une guerre ou d'une invasion, émeute, grève,
» occupation totale ou partielle de l'immeuble assuré
» ou contenant les objets assurés, par une force
» militaire ou de police, armée ou non armée, belge
» ou étrangère, soit lors d'un effondrement du sol
» ou de toute autre convulsion de la nature, soit
» dans le voisinage d'un endroit où un feu sous-
» terrain a existé au moment où le sinistre s'est
» produit. Dans tous ces cas il n'y aura lieu à in-
» demnité que si l'assuré prouve que l'incendie ou
» dommage est dû à une cause ne se rattachant ni
» directement ni indirectement à ces événements. »

Sinds 1940 bestaat een vrij uitgebreide rechtspraak op dit stuk, meer bepaald wat betreft de verklaring en toepassing van de hierboven vermelde bepaling. Daaruit is een heersende richting duidelijk naar voren getreden, die blijkt te kunnen samengevat worden in volgende 10 stellingen :

1. — De bewijslast van het feit dat het onheil ten tijde van oorlog of van een vijandelijke inval is geschied, berust op de verzekeraar.

Aldus : Arbitrage van 9 Januari 1943, in *Bulletin des Assurances*, 143, blz. 213.

2. — De verzekeraar heeft op voldoende wijze voldaan aan zijn bewijslast, wanneer hij aantoonst dat het feit zich chronologisch tijdens de oorlog heeft voorgedaan. (Arb., 9-1-1943, B. A., 1943, 213. Vgl. C. Hanin, *Les Assurances et la guerre*, B. A., 1944, 573-583.)

3. — Als tijd van oorlog of van vijandelijke inval moet beschouwd worden « niet slechts een periode van gevechten, aanval of verweer, van veldslagen, operaties met oorlogstuig, gewapende aanvallen », doch « een staat van verstoring die in strijd is met de normale toestand van vreedstijd en die de waardering van het risico wijziget » : « un état de perturbation qui modifie l'appréciation du risque » (Arb. 20-8-1941, B. A. 1941, 976. Vgl. in de zelfde zin : Arb. 20-2-1942, B. A. 1942, 150.)

Een andere uitspraak heeft vastgesteld, dat de termen « ten tijde van oorlog of van vijandelijke inval » een algemene draagwijdte hebben, die niet overeenstemt met de restrictieve en beperkte betekenis van oorlogsfeiten op de tijd en de plaats van de ramp (Arb. 18-6-1942, B. A. 1942, 761)

of nog, volgens een vroegere beslissing, een gewone samenloop in de tijd (*concomitance*), die niet een relatie van oorzaak tot gevolg vereist (Arb. 12-2-1942, B. A. 1942, 138. Vgl. Arb. 20-5-1942, B. A. 1942, 755).

En uitdrukkelijk zegt de scheidsrechterlijke uitspraak van 27-7-1944 dat na 28 Mei 1940 de staat van oorlog of inval niet heeft opgehouden te bestaan tussen België en Duitsland, dat oorlogsgebeurtenissen zich nog steeds hebben voorgedaan, na die datum, tijdens de bezetting van het grondgebied door het Duitse leger. Dit in verband met een brand ontstaan op 3 November 1942, die aan sabotage bleek te wijten te zijn (B. A., 1944, 509).

4. — Zodra door de verzekeraar bewezen is dat de ramp zich voordoet gedurende een periode van oorlog of inval (*pendant la durée d'une guerre ou d'une invasion*), ontstaat also een vermoeden van ontlasting van verantwoordelijkheid ten voordele van de verzekeraar (Arb. 18-6-1942, B. A. 1942, 761).

5. — De presumptie voortvloeiende ten voordele van de verzekeraar uit het voorhanden zijn van een tijd van oorlog of inval, is *juris tantum*, en geldt slechts tot tegenbewijs (C. Hanin, *op. cit.*, *lic. cit.* Arb. 18-6-1942, 761).

6. — Ten einde zulk vermoeden op te heffen moet de verzekerde bewijzen dat de brand te wijten is aan een oorzaak die noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks verband houdt met de oorlogsgebeurtenissen (tekst zelf van de oorlogsclausule).

7. — Daartoe is de verzekerde niet verplicht op positieve wijze de oorzaak van de ramp te bewijzen (Arb. 9-6-1941, B. A., 1941, 755; Arb. 23-7-1941, B. A., 1941, 762; Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755; Arb. 18-6-1942, B. A., 1942, 761. Arrest Hof van Beroep Luik, 17-7-1942, B. A., 1942, 531; Arrest Hof van Beroep Luik, 3-12-1942, B. A., 1942, 769; Arrest Hof van Beroep Luik, Arb. 15-7-1944, B. A., 1944, 507).

Deze stelling, op bijna unanieme wijze door de rechtspraak aanvaard, werd aan critiek onderworpen door Mr. G. Wets, in een noot verschenen in *Bulletin des Assurances*, 1941, blz. 759-762. Een scheidsrechterlijke uitspraak werd ook in afwijkende zin geveld op 20-2-1942 (B. A., 1942, 150), doch het Hof van Beroep te Brussel bekrachtigt de heersende mening bij arrest van 9-6-1943 (B. A., 1943, 944).

Sindsdien blijkt de « *sententia communis* » in

deze aangelegenheid niet meer ernstig te zijn betwist.

8. — Verzekerde moet slechts bewijzen dat de ramp geen rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met enig oorlogsfeit (Arb. 23-7-1941, B. A., 1941, 762); « dat geen enkele brandoorzaak in rechtstreeks of onrechtstreeks verband met de oorlog of inval redelijkerwijze kan weerhouden worden als hebbende tot de ramp aanleiding gegeven » (Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755).

Verzekerde kan dus :

a) ofwel het welbepaalde feit aantonen dat de brandoorzaak is geweest, en rechtvaardigen dat dit feit niet in verband staat met de oorlog;

b) ofwel, indien de oorzaak van de brand niet met zekerheid kan worden vastgesteld, bewijzen dat men redelijker wijze alle veronderstellingen moet verwerpen die zouden toelaten direct of indirect de brand of de schade met de oorlog in verband te brengen.

In die zin : Arb. 18-6-1942, B. A., 1942, 761, als ook het arrest van het Hof van Brussel in dato 9-6-1943 :

« De oorlogsclausule die in de polissen voorkomt, eist dat de verzekerde feiten zou bewijzen die van aard zijn elke oorzaak van brand of schade uit te sluiten die rechtstreeks of onrechtstreeks met de gebeurtenissen van oorlog, inval of wanorde verband houden, en dat hij zou aantonen dat zij redelijkerwijze moeten worden toegeschreven aan een onbekende oorzaak, die echter van deze gebeurtenissen onafhankelijk is » (B. A., 1943, 944). Vgl. eveneens : Arb. 15-7-1944, B. A., 1944, 507; Arb. 13-7-1941, *Revue Générale des Assurances et de la Responsabilité*, 1941, 3608; Arb. 9-6-1942, B. A., 1941, 755; Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755; Arb. 18-6-1942, B. A., 1942, 761; Arb. 18-9-1942, B. A., 1942, 765; Arb. 25-10-1943, B. A., 1944, 154; Arrest Hof van Beroep Luik 7-7-1942, *Pasicrisie*, 1943, II, 27.

9. — Als oorlogsfeiten dienen te worden beschouwd niet slechts de eigenlijke oorlogsfeiten, d.w.z. de diverse vormen van positieve operaties van oorlogvoerende strijdkrachten, doch veeleer het geheel der feiten voortvloeiende uit de algemene staat van onrust of wanorde die de oorlog of de inval met zich brengen (Arb. 23-7-1941, B. A., 1941, 762; Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755; Arb. 27-6-1942, B. A., 1942, 528; Arrest Hof van Beroep Luik 17-7-1942, B. A., 1942, 531).

Als concrete voorbeelden worden aangehaald : mededeling van het vuur tengevolge van de ontreding der openbare diensten, speciaal van brandweerdiensten (Arb. 17-1-1942, B. A., 1942, 133); gebrek aan normale bewaking van de getroffen goederen, en tijdelijke ondoelmatige werking van brandweer en politie (Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755); afwezigheid van water en van brandweer, die aan oorlogsgebeurtenissen te wijten is en een abnormale uitbreiding van het vuur toelaat (Hof van Beroep Luik 17-7-1942, B. A., 1942, 531); sabotage (Arb. 29-9-1943, B. A., 1943, 767; Arb. 27-7-1944, B. A., 1944, 509).

Meer algemeen : « de rampen en schade die, in de omstandigheden waarin zij hebben plaats gehad,

zich niet zouden hebben voorgedaan in een normale periode (Arb. 27-6-1942, B. A., 1942, 528).

10. — Het aan verzekerde opgelegde bewijs kan geleverd worden met alle rechtsmiddelen, met inbegrip van vermoedens, vermits het een feit betreft, en niet een rechtshandeling. (Aldus Arb. 27-7-1941, B. A., 1942, 126; Arb. 24-2-1942, B. A., 1942, 153; Arb. 18-6-1942, B. A., 1942, 761; Hof van Beroep te Luik 17-7-1942, B. A., 1942, 531; Arb. 18-8-1942, B. A., 1942, 765; Hof van Beroep te Luik, 3-10-1942, B. A., 1942, 769).

Zo kan hij zijn bewijs langs de onrechtstreekse weg leveren (Hof van Beroep Luik 17-7-1942, B. A., 1942, 531), of door de eliminatoire methode, door uitschakeling van diverse oorzaken van de ramp die kunnen in verband staan met de oorlog (Hof van Beroep Luik 3-12-1942, B. A., 1942, 769).

De rechter oordeelt dus vrij over de bewijskracht van de voorgelegde bewijsgronden (Arb. 18-9-1942, B. A., 1942, 765; Arb. 26-7-1941, B. A., 1942, 126).

* * *

Meest gezaghebbend lijken in dit alles de arresten van het Hof van Beroep te Luik in dato 17-17-1942 (B. A., 1942, 531), en in dato 3-12-1942 (B. A., 1942, 769), en het arrest van het Hof van Beroep te Brussel in dato 9-6-1943 (B. A., 1943, 944). Deze beslissingen bieden ook een samenvatting van de beginselen die wij getracht hebben te formuleren in de vorige tien stellingen.

Niet zonder betekenis is het feit dat van heel de rechtspraak, zoals zij bij voorbeeld te vinden is in de oorlogsjaargangen van het *Bulletin des Assurances*, het allergrootste gedeelte betrekking heeft op branden voorgevallen tijdens de Mei-dagen van 1940, toen het grondgebied het toneel was van actieve krijgsv verrichtingen. (Aldus o.m. Arb. 9-6-1941, B. A., 1941, 755; Arb. 23-7-1941, B. A., 1941, 762; Arb. 26-7-1941, B. A., 1942, 126; Arb. 20-8-1941, B. A., 1941, 976; Arb. 17-1-1942, B. A., 1942, 133; Arb. 12-2-1942, B. A., 1942, 138; Arb. 20-2-1942, B. A., 1942, 150; Arb. 24-2-1942, B. A., 1942, 153; Arb. 20-5-1942, B. A., 1942, 755; Arb. 18-6-1942, B. A., 1942, 761; Arb. 27-6-1942, B. A., 1942, 528; Hof van Beroep Luik 17-7-1942, B. A., 1942, 531; Hof van Beroep Luik 3-12-1942, B. A., 1942, 769; Arb. 9-1-1943, B. A., 1943, 213; Hof van Beroep Brussel 9-6-1943, B. A., 1943, 944).

Vrij zeldzaam blijken de beslissingen betreffende branden buiten de Meidagen van 1940. Wij ontmoeten slechts in die zin de arbitrale beslissing van 18-9-1942 betreffende een brand te Mortsel op 16-12-1940 (B. A., 1942, 765); die van 29-9-1943, betreffende een brand te Trivières op 8-7-1942 (B. A., 1943, 767); de scheidsrechterlijke uitspraak van 25-10-1943, betreffende een brand te Namen op 17-1-1943 (B. A., 1944, 154), die van 15-7-1944, betreffende een brand in dato 14-11-1942 (B. A., 1944, 507), en een van 27-7-1944, betreffende een brand in dato 2-11-1942 (B. A., 1944, 509).

Zeker is het niet vermetel te besluiten dat, hoewel na 28 Mei 1940 de presumptie van ontlasting ten voordele van de verzekeraar bleef gelden, de verzekeraars gemakkelijker het aan verzekerde opgelegde tegenbewijs als geleverd hebben beschouwd.

Immers, het kan niet geloofwaardig worden, dat,

vanaf de kapitulatie van het Belgisch leger in 1940, tot in het voorjaar van 1944, in de bezette gebieden van België een toestand van grotere rust, van tijdelijk herstel van de orde is ingetreden. Deze toestand heeft natuurlijk niets veranderd aan het voortduren van de oorlogstoestand de jure en de facto tussen België en de geallieerden enerzijds, en Duitsland en zijn verbondenen anderzijds.

Doch de betekenis van dit van 1940 tot 1944 feitelijk — zij het dan ook onder Duitse dwang — bestaande meer ordelijke en rustige intermezzo is van die aard dat de realistische verzekeraars in zulk een periode gemakkelijker het bewijs moesten aannemen van de afwezigheid van rechtstreeks of onrechtstreeks verband tussen de brand en de oorlogsgebeurtenissen.

Eveneens is het duidelijk dat de rechter, die steeds een vrije appreciatie behoudt van het door verzekerde op grond van de oorlogsclausule te leveren tegenbewijs, een meer gestreng bewijs zal vorderen in een periode van actieve krijgsverrichtingen dan wel in de kalmere tussenperiodes; in deze laatste tijdstippen bestaan er veel vlugger voldoende vermoedens om een brand als een normale gebeurtenis te beschouwen, dan wel als een gevolg van oorlog of inval.

Alleszins is de presumptie van ontlasting in zulke periode veel zwakker en veel minder gegrond.

J. DE MEYER,

Advocaat te Mechelen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 9 Juni 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Cocquéau des Mottes.
Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Invrijheidstelling (in militaire strafzaken). — Rechtsmacht van het Krijgshof.
2. Nietigheid (in strafzaken). — Arrest van het Krijgshof uitgesproken in Raadkamer. — Cassatie zonder verwijzing.

1. Het Krijgshof kan geen kennis nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling ingediend door een persoon, die door een krijgsraad in laatste aanleg werd veroordeeld. De kennisneming van dit verzoek is slechts mogelijk, wanneer de beslissing over de publieke vordering, door het instellen van hoger beroep, tot de rechtsmacht van het Krijgshof behoort.

2. Het arrest van het Krijgshof, beslissende over de niet-aanhangigheid van een zaak naar aanleiding van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling en uitgesproken in raadkamer, is nietig.

Wanneer geen enkele rechtsmacht bevoegd is om van het verzoek kennis te nemen, wordt het arrest verbroken, zonder verwijzing. (Grondwet, art. 97; wet van 20 April 1810, art. 7.)

Denys Joseph.

Gelet op het bestreden arrest van 6 Maart 1947, gewezen door het Militair Gerechtshof zetelend te Brussel;

Over het middel van de voorziening, hieruit afgeleid dat het Militair Gerechtshof zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de bij gezegd Hof door aanlegger ingediend verzoek tot invrijheidstelling om reden dat het vonnis van veroordeling door de Krijgsraad in laatste aanleg geweest was, dan wanneer aanlegger, doordat hij tegen dat vonnis hoger beroep had ingesteld, de zaak vóór het Militair Gerechtshof had gebracht;

Overwegende dat het Militair Gerechtshof geen kennis kan nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, welke bij dat Hof wordt ingediend

door een persoon die veroordeeld werd door de Krijgsraad, tenzij de kennisneming van de publieke vordering, gezegd Hof, door een hoger beroep, opgedragen wordt (Wetboek van 20 Juli 1814, artikel 165; besluit-wet dd. 26 Mei 1944, artikel 5);

Overwegende dat het Militair Gerechtshof, terecht vaststellende dat het vonnis van de Krijgsraad, waarbij aanlegger veroordeeld werd, in laatste aanleg was gewezen en dat, bijgevolg, de acte van hoger beroep van aanlegger de publieke vordering bij het Hof niet had kunnen aanhangig maken, — overeenkomstig de wet moest beslissen dat het zonder macht was om kennis te nemen van de door de veroordeelde ingediende aanvraag tot in voorlopige vrijheidstelling;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het van ambtswege opgeworpen middel: schending van artikelen 7 van de wet dd. 20 April 1810, 165 van het Wetboek dd. 20 Juli 1814 en 5 van de besluit-wet dd. 26 Mei 1944, doordat het Militair Gerechtshof zijn arrest in de Raadkamer heeft gewezen;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling het Militair Gerechtshof toeliet zijn arrest, niet ter openbare terechtzitting, doch in de Raadkamer te wijzen;

Dat het arrest, bijgevolg, de in het middel aangeduide bepalingen schendt;

Doch, overwegende dat, daar geen rechtsmacht bevoegd is om van het door aanlegger ingediend verzoek kennis te nemen, de verbreking zonder verwijzing dient uitgesproken;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof zetelende te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat tot verwijzing.

NOOT: Het bovenstaande arrest is t.a.v. de motivering ook belangrijk voor de vraag, of het Krijgshof kennis kan nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling na

een arrest van veroordeling, waartegen cassatie. (Zie Krijgshof Antwerpen, 19 November 1947, R.W. 1947-1948, 381.)

Bij het raadplegen van de wetgeving ter zake van de militaire strafvordering denkt men onwillekeurig aan de onvolkomen wetgevende arbeid van ons Parlement en aan art. 105 van de Grondwet. Het geheel van wetten en wetsbesluiten, dat toepasselijk is of geacht wordt toepasselijk te zijn in zaken van militaire strafvordering, is een mengmoes van verschillende opvattingen, doelstellingen en teksten uit verschillende tijdstippen, zonder systeem en zonder volledigheid. De improvisatie van vele dezer teksten, de vele misbruiken, die naar aanleiding van de toepassing daarvan aan het licht kwamen, het feit ook, dat de aanwending van de militaire strafvordering in politieke zaken door de bewindvoerders « genormaliseerd » wordt, doen een ingrijpen van de wetgever als ten zeerste gewenst voorkomen. Een verzameling van de ineenste wetten en wetsbesluiten werd door H. Bekaert in 1945 uitgegeven onder de titel: *Le code du conseil de guerre* (Les éditions Lumières, Bruxelles). Betreffende de wetgeving ter zake van de militaire strafvordering vindt men talrijke inlichtingen in Rép. prat. du droit belge, V^o, Justice militaire, nrs 203-209.

L. K.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 10 November 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Smetryns.

Advocaat-Generaal: M. Colard.

Vonnis (in strafzaken). — Verplichte vermeldingen in de motivering van het vonnis van veroordeling.

De vonnissen van veroordeling in strafzaken moeten, om overeenkomstig art. 97 van de Grondwet wettig gemotiveerd te zijn, niet alleen het bewezen verklaard feit omschrijven, doch ook de wetsbepaling aanduiden, waarbij de tegen de daad bedreigde straf — waardoor derhalve de daad tot een misdrijf wordt gemaakt — is vastgesteld.

Van Meerbeeck en De Visscher t/ Saerens b.p.

Gelet op het bestreden vonnis door de Correctionele Rechtbank te Brussel op 25 Juli 1947 gewezen;

I. Wat betreft de voorziening van de betichte :

Aangaande de beslissing over de publieke vordering :

Over het middel ex officio afgeleid uit de schending van artikel 97 der Grondwet :

Overwegende dat het bestreden vonnis eiser heeft veroordeeld tot een geldboete van 25 frank, vermeerderd met de wettelijke opdecimen om bij overtreding van artikel 54 der wegcode, als autogeleider een secundaire weg te hebben verlaten om een hoofdweg op te rijden, zonder zich te vergewissen of de baan vrij was;

Overwegende dat om, overeenkomstig artikel 97 der Grondwet gemotiveerd te wezen, de vonnissen van veroordeling in strafzaken niet alleen het bewezen verklaard feit dienen te omschrijven, maar ook de wetsbepaling moeten aanduiden welke de tegen het feit bedreigde straf vaststelt, en derhalve van het feit een misdrijf maakt;

Overwegende dat het bestreden vonnis de strafbepaling niet heeft aangeduid krachtens welke eiser veroordeeld is geworden; dat zijn verwijzing naar de wetsbepalingen aangeduid in het vonnis van de eerste rechter dat gebrek niet heeft kunnen verhelpen, vermits in deze beslissing evenmin gezegde strafbepaling aangeduid is geworden;

Dat daaruit volgt dat het bestreden vonnis de in het middel vermelde grondwettelijke bepaling heeft geschonden;

En overwegende dat de hierna ter oorzake van het middel ex officio uit te spreken verbreking het onderzoek naar de gegrondheid van het door eiser voorgesteld middel van verbreking overbodig maakt;

Aangaande de beslissing over de burgerlijke vordering :

Overwegende dat de verbreking der beslissing over de publieke vordering de verbreking der beslissing over de burgerlijke vordering met zich sleept;

II. Wat betreft de voorziening van de burgerlijke verantwoordelijke partij :

Overwegende dat het niet blijkt uit de stukken van de bundel dat die voorziening werd betekend aan de partijen tegen welke zij is gericht; dat zij derhalve niet ontvankelijk is en dat de kosten er van door de eiseres moeten worden gedragen;

Maar overwegende dat de verbreking van de veroordeling tegen de betichte uitgesproken noodzakelijk voor gevolg heeft de verbreking van de beslissing, tegen de burgerlijk verantwoordelijke partij gewezen;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant der vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiseres De Visscher tot de kosten van haar voorziening en verweerder Saerens tot de overige kosten;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Mechelen.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 24 November 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Vander Mersch.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Cassatie tegen een arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling. — Ontvankelijkheid?
2. Bevoegdheid (in strafzaken). — Raadkamer samengesteld uit één rechter.

1. De cassatie tegen een arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling, aangetekend vóór de eindbeslissing, is ontvankelijk maar slechts in de mate, waarin dit arrest een geschil van bevoegdheid heeft beslecht. (S.v. art. 416.)
2. Uit het feit, dat het enig artikel lid XV van de wet van 25 October 1919, zonder het minste voorbehoud, de bevoegdheden van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg in strafzaken aan een kamer met een enkel rechter heeft opgedragen volgt, dat de raadkamer de bevoegdheden behouden heeft, die haar krachtens art. 3 van de wet van 23 Augustus 1919 en andere wetten werden toegekend.

Schepens Adrien.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 29 Augustus 1947 door de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent;

1. *In zover het bestreden arrest heeft beslist dat de Raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg bevoegd was om, ten voordele van aanlegger, het bestaan van verzachtende omstandigheden vast te stellen, en om hem voor de Correctionele rechter te brengen wegens de misdaad die hem ten laste was gelegd :*

Over het middel afgeleid uit de schending van artikelen 375 van het Strafwetboek, 3 van de wet van 23 Augustus 1919, 3 van de wet 15 Mei 1937, 133 en volgende van het Wetboek van Strafvordering — doordat de Raadkamer, vermits zij thans uit een enige rechter bestaat, niet meer bevoegd is om een beklaagde wegens een misdaad voor de Correctionele rechter te brengen :

Overwegende dat, naar het bestreden arrest, in weerwil van aanlegger's besluiten beslist heeft dat, ondanks de Raadkamer voortaan slechts uit een enige rechter is samengesteld, zij niettemin bevoegd was gebleven om, bij toepassing van verzachtende omstandigheden, aanlegger wegens een misdaad naar de Correctionele Rechtbank te verwijzen, en dat de Kamer van Inbeschuldigingstelling derhalve niet de enige onderzoeksrechtsmacht is die daaromtrent is bevoegd, het een betwisting heeft beslecht betreffende de bevoegdheid van de Raadkamer;

Overwegende dat derhalve de voorziening gericht tegen dit deel van de beschikking van het bestreden arrest, ofschoon zij vóór de eindbeslissing is ingesteld, krachtens de uitdrukkelijke bepaling van het artikel 416, 2e lid, van het Wetboek van Strafvordering ontvankelijk is;

Overwegende nochtans dat het middel in rechte niet opgaat; dat immers het enig artikel lid XV van de wet van 25 October 1919, aangevuld door het artikel 1 van de wet van 22 Juli 1927 en verlengd door de latere wetgeving, zonder het minste voorbehoud bepaalt, dat de bevoegdheden van de Raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg in strafzaken aan een kamer met een enkel rechter worden toegewezen;

Overwegende dat de Raadkamer dus, ondanks zij thans slechts uit een enige rechter is samengesteld, de bevoegdheden behoudt voorzien bij het artikel 3 van de wet van 23 Augustus 1919, evenals al de andere bevoegdheden die haar door de wet zijn toegekend; dat echter de bewoordingen « met eenparigheid van stemmen », die in vermeld artikel voorkomen, thans zonder uitwerksel zijn geworden;

En overwegende dat, wat betreft dit deel van de beschikking van het bestreden arrest, de substantiële en op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen worden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

2. *In zover door het bestreden arrest wordt beslist dat de oordelende rechtsmacht naar welke aanlegger door de Raadkamer werd verwezen, derwijze door dezer bevel van verzending blijft gebonden dat zij slechts correctionele straffen kan uitspreken :*

Overwegende dat, wat betreft deze beschikking,

het bestreden arrest niet een eindbeslissing is van verwijzing naar het Assisenhof en geen betwisting beslecht betreffende de bevoegdheid van de Raadkamer of van de Kamer van Inbeschuldigingstelling; dat het geen einde stelt aan de vervolging; dat de voorziening tegen haar, vóór de eindbeslissing ingesteld, niet ontvankelijk is krachtens het artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 8 December 1947.

Voorzitter. M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Clippele.
Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

**Misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van de staat.
— Diensteneming als verpleegster bij het Duitse Rode Kruis. — Strafbaarheid?**

Diensteneming als verpleegster bij het Duitse Rode Kruis is niet strafbaar, wanneer, overeenkomstig de bepalingen van de Conventie van Genève van 27 Juli 1929, goedgekeurd door de Belgische wet van 17 Maart 1932, is gehandeld. Het behoort evenwel aan de rechter over de feiten te beslissen of de handelingen door de vervolgde persoon gesteld onder toepassing van deze Conventie vallen.

Horemans, Johanna.

Gelet op het bestreden arrest op 17 September 1947 gewezen door het Militair Gerechtshof zetende te Brussel;

Over het enig middel : schending van artikelen 113 en 115 van het Strafwetboek en van de Besluit-Wet van 17 December 1942,

doordat het bestreden arrest beslist dat aanlegster, als verpleegster van het Duitse Rode Kruis, taken van « arbeid » zou verricht hebben die normaal op het Duits leger berusten,

als wanneer dergelijke « arbeid » geen militaire arbeid is en in ieder geval geen arbeid is die medehelpt in het oorlogstreven van de vijand :

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat aanlegster een vrijwillige verbintenis bij het Duitse Rode Kruis heeft aangegaan; dat zij bekend zich in het Duits leger te hebben ingelijfd, niet uit ideaal; dat de formatie tot dewelke zij enige tijd behoorde een zuivere militaire dienst moet geweest zijn;

Overwegende dat uit deze vaststellingen het bestreden arrest te rechte afgeleid heeft, dat aanlegster zich niet bevond in een der gevallen voorzien bij het verdrag van Genève van 27 Juli 1929, goedgekeurd door de Belgische wet van 17 Maart 1932;

Dat het, de rechter over de grond toebehoorde soeverein te beoordelen of de handelingen van eiseres gerechtvaardigd waren door vereisten van humanitaire aard, ofwel of ze het karakter bekleedden van een taak van werk die normaal op het Duits leger of op dezes diensten rustte, dit is een

arbeid, verricht onder het gezag van de vijand en van aard het vijandelijk leger in zijn oorlogstreven te helpen;

Waaruit volgt dat het middel niet kan aangenaam worden;

En overwegende voor het overige dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

NOOT. — Het verdrag van Genève van 27 Juli 1929 verscheen in het Belgisch Staatsblad van 15 October 1932. Het werd ook opgenomen in het werk van Delterne: Algemene verzameling van de wetten en gebruiken van den Oorlog, 1943. De implicite beslissing van het bovenstaand arrest gaat verder dan de rechtspraak, die van mening is, dat er twijfel bestaat omtrent de strafbaarheid ener dienstneming bij het Duitse Rode Kruis. Zie o.m. vonnis van de Krijgsraad te Antwerpen, 29 Aug. 1946, R.W. 1946-1947, 26.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 24 Januari 1948.

Voorzitter: M. Mechelynck.

Raadsheren: M.M. Delvaux en Bailly.

Advocaat-Generaal: M. Van Durme.

Pleiters: Mrs. Le Paige, Van den Bossche en Koll.

Verjaring (in strafzaken). — Laster tegen een persoon met een openbare hoedanigheid bekleed. — Termijn van drie maanden.

De vervolging wegens laster voor aantijgingen gericht tegen een persoon met een openbare hoedanigheid bekleed, naar aanleiding van een met zijn bediening verband houdend feit, verjaart na verloop van drie maanden te rekenen van de dag, waarop het misdrijf werd gepleegd of van die der laatste gerechtelijke akte. (S.W. art. 447; Decreet van 20 Juli 1831, art. 4 en 12.)

O. M. en Deleu t/ De Ren.

Beticht van te St Job in 't Goor, Kanton Zandhoven, tussen 15 December 1944 en 15 April 1945, en de 21 Oogst 1945 en elders in het rechterlijk arrondissement Antwerpen, eerroof aan De Leu Hubert (griffier bij de Handelsrechtbank), en Klaes Gérard;

Zoals dit alles nader bepaald is in het vonnis a quo en alhier als overgeschreven aangezien;

Gezien de beroepen ingediend op 7 November 1947 door de beklaagde tegen de beslissing getroffen op burgerlijk gebied, op 10 November 1947 door het Openbaar Ministerie en door de burgerlijke partij eveneens op 10 dito tegen het vonnis uitgesproken door 3 rechters de 31 October 1947 door de rechtbank van eerste aanleg van het Arrondissement Antwerpen, dewelke rechtdoende in correctionele zaken, de feiten ten laste van betichte bewezen verklaart en veroordeelt betichte tot een boete van 100 fr. vermeerderd met 60 opdecimen en gebracht op 700 frank;

Verwijst, hem verders tot de kosten van het proces belopende het geheel op 252 frank;

Beveelt dat de geldboete verhoogd met 60 decie-

men, bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke tijd zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van één maand;

en beveelt dat de uitvoering van het vonnis, uitgezonderd de kosten zal opgeschorst blijven indien gezegde betichte binnen een termijn van vijf jaar, geen andere veroordeling ondergaat uit hoofde van wanbedrijf of misdaad;

en rechtdoende op de eis der burgerlijke partij:

Verwijst betichte om te betalen aan de burgerlijke partij ten titel van schadevergoeding de som van 1.000 frank met de rechterlijke interesten en de kosten, belopende op gene tot heden;

En aangezien deze som van 300 frank overtreft, zegt dat deze som invorderbaar is bij lijfswang en bepaalt de duur ervan op 8 dagen;

(.....);

Overwegende dat de beschikking gesteund is op lasterlijke of eerrovende aantijgingen die de betichte tegenover de burgerlijke partij De Leu zou uitgesproken hebben en wel namelijk dat laatstgenoemde « zich zou laten omkopen hebben voor 40.000 fr. tot het aanschaffen van een handelsregister; dat hij de auto van de burgerlijke partij ontstolen hebben en dat de burgerlijke partij « in de doos zat »;

Overwegende dat betichte eveneens vervolgd wordt om eerrovende aantijgingen tegenover de veldwachter Klaes te hebben gericht;

Overwegende dat de eerste aantijging tegenover de burgerlijke partij gericht feiten beogen, die met de bediening der burgerlijke partij betrekking hebben;

Dat al ware zij bewezen die vordering bij toepassing van artikel 12 van het Decreet van 20 Juli 1831, door verjaring is uitgedoofd;

Overwegende dat de andere aantijgingen tegen De Leu gericht, al ware zij bewezen, de publiciteitsvoorwaarden door artikel S. W. B. 444 vereist niet vervullen. Immers, volgens rechtsleer moeten de aantijgingen gehoord worden door meerdere personen en de getuige daaromtrent ondervraagd verklaart dat er enkele personen in de winkel tegenwoordig waren tijdens zijn gesprek met betichte, doch dat hij zich niet meer herinnert wie, of ook niet of deze acht hebben gegeven op de gezegden van betichte;

Overwegende dat de aantijgingen tegen Klaes, gericht, niet geuit werden in tegenwoordigheid van verschillende getuigen, zoals door artikel 444 S.W.B. vereist;

Om deze beweegredenen:

Het Hof rechtdoende op tegenspraak;

Gezien artikelen 24 der wet van 15 Juni 1935.

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald alsook artikel 211, 212 van het Strafvorderingswetboek aangeduid ter zitting door de Heer Voorzitter;

Doet het bestreden vonnis te niet;

Hervormende, zegt dat de vordering in zoverre zij gesteund is op de feiten, in betrekking met de bediening van De Leu, door verjaring is uitgedoofd en dat het overige der betichting niet bewezen is;

Stelt betichte buiten zaak, zonder kosten;

En beslissende over de eis der burgerlijke partij, verklaart zich onbevoegd;

Verwijst de burgerlijke partij tegenover de open-

bare partij in de kosten van eerste aanleg belopende 252 fr. (min 126 fr.) in de beroepskosten belopende in 't geheel 309 fr.;

Zegt nochtans dat de kosten veroorzaakt door de dagvaarding van Klaes ten laste van de Staat zullen blijven : 126 fr.;

Veroordeelt de burgerlijke partij in de kosten van haar aanstelling.

NOOT. — Betreffende de uitgebreide toepassing door de rechtspraak van art. 12 van het decreet van 20 Juli 1831 vgl. Bekaert-Calewaert, De aanranding van de eer en den goeden naam van personen in het Belgisch strafrecht, R.W. 1938-1939, 1425 e.v.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 16 Januari 1948.

Voorzitter : M. Vander Heyde.

Raadsheren : M.M. Rutsaert en Baers.

Subst. Procureur-Generaal : M. Van de Vliedt.

Pleiters : Mrs. Stellfeld en Mathei.

Voorlopige hechtenis. — Strekking van het afzien van de verdachte van de pleegvormen van art. XV der wet van 25 October 1919. — Tot zich trekking van de zaak door de Kamer van Inbeschuldigingstelling. — Handhaving der hechtenis met het oog op het openbaar belang.

De afstand door de verdachte van de pleegvormen, voorgeschreven door art. XV van de wet van 25 October 1919, slaat eveneens op de bepaling van art. 1 van de wet van 23 Augustus 1919.

De Kamer van Inbeschuldigingstelling kan, bij nietigverklaring van een bevel van de Raadkamer, en na vervulling van de wettelijke pleegvormen, de zaak tot zich trekken. Op die wijze kan een, door de Raadkamer verzuimde, op straf van nietigheid voorgeschreven pleegvorm geldig worden hersteld.

De handhaving van de voorlopige hechtenis kan door het openbaar belang geboden zijn. (Wet van 20 April 1874, art. 5.)

Heinerman.

Aangezien het beroep regelmatig is naar de vorm;

Aangezien de verdediging de onregelmatigheid van de rechtspleging van de Raadkamer voorwendt, om reden dat de bundel niet 48 uren vóór de verschijning op 24 December l.l. vóór de Raadkamer, ter beschikking van de raadslieden van betichte gesteld werd, zodat de bepaling van art. 5 der wet van 20 April 1874 gewijzigd bij art. 1 der wet van 23 Augustus 1919 zou gekrenkt zijn geworden, door schending van de rechten der verdediging;

Overwegende dat het bevel a quo reeds op dit middel geantwoord heeft; dat betichte bij zijn onder-vraging van 25 November 1947 uitdrukkelijk van de pleegvormen heeft afgezien welke bij de wet van 25 October 1919 voorgeschreven worden; dat, door aldus te verzaken aan de termijn van 48 uren van art. XV van laatst vermelde wet en de berichtgeving aan hem zelve en aan zijn raadsman door aangetekend schrijven, betichte meteen van de berichtgeving van art. 3 der wet van 23 Augustus 1919 heeft afgezien en van het ter beschikkingstellen van zijn raadsman van het strafdossier gedurende 2 dagen;

Overwegende dat het bevel der raadkamer aldus op juiste wijze de draagwijdte van de verzaking aan de pleegvormen der wet van 25 October 1919 verklaard heeft; dat de verzaking aan de aangetekende berichtgeving, aan de raadsman van betichte van de verschijning vóór de raadkamer, de verzaking omvat aan de berichtgeving van art. 1 der wet van 23 Augustus 1919, en aan het ter beschikkingstellen van de raadsman, van het dossier in zake gedurende 48 uren, dat inderdaad, de berichtgeving van art. XV der wet van 25 October 1919 in breede termen is opgevat en van alle zin en praktisch nut zou ontdaan zijn, indien een zelfde verwittiging 48 uren op voorhand op grond van een andere tekst (art. 1 der wet van 23 Augustus 1919) moest gegeven worden;

Overwegende dat betichte zelf te oordelen heeft over wat hij voor zijn verdediging als noodzakelijk beschouwt en geldig mag afzien van wat hij als onnodig aanziet; dat betichte zich ten onrechte op een beweerde vaagheid beroept van de formule « verzaking aan de pleegvormen der wet van 25 October 1919 » daar hij de termen is ondersteld te kennen waarvan hij gebruik maakt (zie Verb. 8 Jan. 1934, : Pas. I, 129 : par sa déclaration (de renonciation aux délais prévus par la loi de 1919) le demandeur a manifestement renoncé a se prévaloir de ce que pendant le délai de 2 jours avant sa comparution, le dossier n'avait pas été mis à sa disposition, comme le prescrit la loi du 23 août 1919);

Overwegende dat, zelfs indien men bovenstaande interpretatie niet zou aannemen van de door betichte gebruikte verzakingsformule, het van de andere kant aan te merken valt dat het door betichte niet betwist wordt, doch wel integendeel door zijn raadslieden ter zitting bekend werd, dat de wettelijke pleegvormen betreffende de verschijning vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling nageleefd werden;

Overwegende dat, volgens een bestendige rechtspraak, er, bij nietigverklaring van het bevel a quo, aanleiding zou bestaan tot het tot zich trekken van de zaak door de Kamer van Inbeschuldigingstelling, na volbrenging van de wettelijke pleegvormen (cf. Verbrek. 17 Juli 1937, Pas. I, 232 : la Chambre des mises en accusation est tenue de statuer au fond en vertu de la disposition générale et impérative de l'art. 215 du Code d'instruction criminelle, laquelle est d'application en matière de décision sur la détention préventive aussi bien qu'en matière de décision de fond); dat op deze wijze het verzuim voor de Raadkamer van een zelfs op straffe van nietigheid voorziene pleegvormen geldig hersteld wordt (zie Hayoit de Termicourt : de la loi sur la détention préventive, Revue de droit pénal, 1924, bl. 407; Verbr. 18 Mei 1920, Pas. 1920 I, 161; Verb. 10 Februari 1943, Pas. I, 60);

Overwegende dienvolgens dat de rechten der verdediging ter zake niet gekrenkt werden;

Aangezien het algemeen belang de handhaving der hechtenis van de verdachte eist;

Gezien artikels, 1, 5, 19, 20 der wet van 20 April 1874, artikelen 11, 12, 13, 16, 24, 31 tot 37, 41 der wet van 15 Juni 1935;

Het Hof.

Ontvangt het beroep van betichte, verklaart het ongegrond, bekrachtigt het bevel waarvan beroep;

Gedurende de debatten der zaak werd er alleen gebruik gemaakt der Nederlandse taal.

NOOT. — Tegen dit arrest werd cassatie aangetekend. Betreffende het openbaar belang waardoor handhaving van de voorlopige hechtenis kan geboden zijn, zie: Cassatie, 3 November 1941, Pas. 1941, I, 413 en 30 Juni 1947, Pas. 1947, I, 310.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 17 December 1947.

Voorzitter : M. Anthonis.

O. M. : M. Sury.

Pleiters : Mrs. De Baeck en Mertens J.

Tenuitvoerlegging krachtens dwangbevel van een vordering van de staat wegens onverschuldigde betaling. — Onwettigheid.

De tenuitvoerlegging van een vordering van de staat wegens onverschuldigde betaling krachtens een dwangbevel uitgaand van de directie der Registratie en Domeinen, is onwettig. De gedwongen tenuitvoerlegging krachtens dwangbevel is slechts toegelaten in de bij de wet uitdrukkelijk bepaalde gevallen.

V. H. t/ Belgische Staat (Ministerie van Financiën).

Gezien de stukken des gedings, onder meer de inleidende dagvaardingsakte, betekend door het ambt van deurwaarder H. Verhulst te Antwerpen in dato 17 Mei 1946 geboekt en hieraangehecht;

Gelet op artikelen 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien aanlegger verzet heeft aangetekend tegen een dwangbevel, uitgevaardigd ten zijnen laste op 12 April 1946 door de Directeur der Registratie en Domeinen, uitvoerbaar verklaard door de Heer Voorzitter der Rechtbank, en waarbij tegen hem de betaling wordt gevorderd van 12.118 frank voor teveel genoten bezoldiging;

Aangezien aanlegger zich steunt op het feit dat dergelijke vordering van de Belgische Staat niet door dwangbevel kan worden uitgevoerd, daar zulke procedure van uitzondering enkel toegelaten is in de gevallen door de Wet voorzien, als wanneer men hier staat voor een zuivere burgerlijke vordering die niet in de categorie valt voor dewelke de procedure van dwangbevel mag worden gebruikt;

Aangezien de Belgische Staat zijn handelwijze rechtvaardigt en steunt op de wettelijke teksten :

1°) art. 16, al. 4 der wet van 15 Mei 1846;

2°) art. 1 van het K. B. van 15 December 1890 op het Beheer van Registratie en Domeinen;

3°) de wet van 19 Oogst en 12 September 1791 bekrachtigd door het Besluit van 17 Januari 1831 van het Voorlopig Bewind;

Aangezien wanneer men deze wetteksten nagaat men tot de gevolgtrekking komt dat de zienswijze van de Staat niet goed te keuren is en de ingeroepen wetten niet de draagkracht hebben die men er wil aan hechten;

Aangezien men al vooreerst moet doen wegvallen de wet van 19 Oogst en 2 September 1790 vermits deze enkel voor doel heeft het privaat domein van de Staat te regelen;

Aangezien voorwat de Wet van 15 Mei 1846 aangaat, het artikel 16 alinea 4, enkel betrek heeft op de begroting zonder nochtans deze tekst zegt of bepaalt dat het beheer mag handelen bij dwangbevel voor de sommen, die betaald worden als wanneer ze niet verschuldigd waren;

Aangezien eindelijk voorwat het Koninklijk Besluit van 15 December 1890 op het Beheer van Registratie en Domeinen aangaat het artikel 1-4° spreekt van « het opvorderen van boeten en gerechtskosten en verschillende toevallige opbrengsten » (du recouvrement des amendes, frais de justice et de divers produits accidentels); dat er dus niet gezegd wordt : « al de verschillende toevallige opbrengsten » (des divers produits accidentels); dat er daar in de tekst een onderscheid is, waaruit men moet concluderen dat niet al de toevallige opbrengsten door dwangbevel kunnen geïnd worden, maar alleen deze waarvoor de wetgeving de inning aan het Beheer heeft toevertrouwd;

Aangezien geen enkele wettekst aan het Beheer de terugvordering toevertrouwt van onverschuldigd betaalde sommen en men bijgevolg niet inziet hoe de Belgische Staat in huidig geval voor de terugvordering het dwangbevel zou kunnen gebruiken;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord de heer J. Sury, Substituut van de Prokureur des Konings, in de Nederlandse taal, ter openbare zitting in zijn gelijkvormig advies;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart het dwangbevel uitgevaardigd ten laste van aanlegger op 12 April 1946, door de Directeur der Registratie en Domeinen, onwettig en dienvolgens het verzet er tegen ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerder in de kosten.

NOOT. — Betreffende de gedwongen tenuitvoerlegging krachtens dwangbevel zie: Braas: Précis de procédure civile, II, nrs. 1569 e.v.; Feye en Cardyn, Procédure fiscale contentieuse, nrs. 146 e.v.

Tegen dit vonnis werd geen enkel rechtsmiddel aangewend.

KINDERRECHTER TE HASSELT

14 Januari 1948.

Voorzitter : M. Bijvoet.

Openbaar Ministerie : M. Tits.

Pleiters : Mrs. Willems en Reynders.

1. Kinderrecht. — Straf- en civielrechtelijke aansprakelijkheid van een minderjarige inzake douanen en accijnzen.
2. Aansprakelijkheid voor anderen. — Misdrift gepleegd door een minderjarige. — Moeder niet civielrechtelijk aansprakelijk, wanneer de vader op het ogenblik van het misdrijf nog in leven was.
3. Voogdij. — Uitgeoefend door de moeder. — Betaling van gerechtskosten ten laste van een minderjarig kind.

1. *De minderjarige die nog niet de leeftijd van 16 jaar bereikt heeft op het ogenblik van de hem ten laste gelegde feiten, kan in zake douanen en accijnzen niet tot de door de wet vastgestelde straffen en geldboeten (die een tweevoudig en ondeelbaar karakter hebben van straf en vergoeding) veroordeeld worden. Krachten art. 24 derzelfde wet kan de minderjarige evenwel in de kosten, alsmede tot betaling van schadevergoeding veroordeeld worden.*
2. *De moeder van een minderjarige, die een misdrijf gepleegd heeft op het ogenblik dat zijn vader nog in leven was, kan niet civielrechtelijk aansprakelijk gesteld worden voor de geldboeten en de schadevergoedingen, waartoe de minderjarige wegens dit misdrijf zou veroordeeld worden. (Wet van 15 Mei 1912, art. 24; B.W. art. 1384, 2°).*
3. *De moeder-voogdes is bewindvoerster over de goederen van haar minderjarig kind. Zij is derhalve gehouden de gerechtskosten, die ten laste van haar minderjarig kind worden gelegd, te betalen; zij kan daartoe veroordeeld worden. (B.W. artt. 389 en 390.)*

Ministerie van Financiën (Accijnzen en Douanen)
en O. M. t/ Degros en cs.

Beticht van te St Truiden, op 27 November 1944 :

Eerste gedaagde zich plichtig te horen verklaren aan de uitbating, samen met zijn broeder Emiel Degros en dezes echtgenote, van de gezegde (alcohol) geheime alcoholstokerij;

Zich te horen veroordelen tot de straffen voorzien door de wet en zich tevens solidairlijk verantwoordelijk te horen verklaren voor de boeten en vergoedingen en kosten, met gezegde Degros, Emiel en dezes echtgenote Roosen Maria;

Tweede gedaagde in hare hoedanigheid van moeder, verantwoordelijk voor de strafbare feiten gepleegd door haar minderjarige, bij haar inwonende zoon; burgerlijk en solidairlijk te horen veroordelen voor de :

1. boete van 10.000 frank vermeerderd met 60 opdecimen, hetzij 70.000 frank fiscale boete, solidairlijk met Degros, Emiel en Roosen Maria;

2. bij gebrek aan betaling der boete tot een subsidiaire gevangenisstraf door de Rechtbank te bepalen;

3. tot de solidaire betaling met Degros Emiel en Roosen Maria der ontdoken accijnsrechten op de vervaardigde of nog te vervaardigen alcohol, zijnde 1466,10 frank;

4. tot de solidairlijke betaling met gezegde Degros en Roosen der kosten van het geding;

(.....);

Overwegende dat de eis vervat in de rechtstreekse dagvaarding door het Bestuur der Douanen en Accijnzen, als benaderende partij, aan betichten betekend, de 8 November 1947 ontvankelijk is op grond van art. 182 strafvorderingswetboek; dat deze dagvaarding als zijnde een stelling van burgerlijke partij moet aangezien worden zo tegen de minderjarige als tegen de in zake geroepene burgerlijk verantwoordelijke persoon;

Overwegende dat het door het ter zitting gedane onderzoek bewezen is dat betichte, minder dan 16 jaar oud op het ogenblik der feiten, zich plichtig gemaakt heeft aan het hem ten laste gelegd feit;

dat hij trouwens bekende aan de uitbating der geheime stokerij medegeholpen te hebben;

Overwegende dat tegen de minderjarige veroordeling gevorderd wordt tot de straffen voorzien door de wet en betaling der boeten, vergoedingen en kosten als solidairlijk verantwoordelijk met zijn broeder en dezes vrouw;

Overwegende dat voor wat de straf aangaat, art. 16 der wet van 15 Mei 1912 uitdrukkelijk vermeldt dat in voorhanden geval de straf door een maatregel van bewaking, opvoeding of behoeding vervangen wordt;

Overwegende dat ten opzichte van de minderjarige, wegens de geringheid der door hem verleende medewerking tot heden geen te strenge maatregel dient genomen te worden wijl zijn verbetering te midden zijner familie te verhopien is;

Overwegende dat voor wat betreft de veroordeling tot boeten, vergoedingen en kosten solidairlijk met zijn broeder en dezes vrouw, het vooreerst op te merken valt dat beide laatsten niet in zake geroepen werden en bijgevolg niet in de kosten van het geding kunnen veroordeeld worden;

Overwegende dat de minderjarige op zijn beurt niet kan veroordeeld worden in betaling van boeten, namelijk tot deze van 10.000 frank vermeerderd met 60 opdecimen die, alhoewel niet uitdrukkelijk in de dagvaarding vermeld, ongetwijfeld door het Bestuur der Douanen en Accijnzen bedoeld werd; dat deze boete nimmers van fiscale aard zijnde, een tweevoudig ondeelbaar karakter van straf en vergoeding hebben en wijl elke straf uitgesloten is, slechts door een maatregel in art. 17 van bovengenoemde wet aangehaald kan vervangen worden (Brux. 9 April en 9 Juni 1913, Bull. Protect. 1913, bl. 382 en 512);

Overwegende dat de eis in betaling der vergoeding, alhoewel evenmin bepaaldelijk uitgedrukt in de dagvaarding, ongetwijfeld deze van 1466,10 frank bedoelt welke verschuldigd zou zijn wegens ontdoken accijnsrechten;

Overwegende dat art. 24 der wet de veroordeling van een minderjarige tot schadevergoeding wanneer er, zoals hier, grond toe bestaat toelaat alsmede de veroordeling tot de kosten voorziet, dat dit gedeelte van de eis bijgevolg gegrond is;

Overwegende dat de minderjarige daartoe hoofdelijk gehouden is met : zijn broeder en diens echtgenote dewelke daartoe veroordeeld zijn geworden door vonnis der rechtbank van Hasselt, de 14 November 1947 uitgesproken, thans in kracht van gewijsde gegaan;

Overwegende dat tweede gedaagde, de moeder van de minderjarige, op het ogenblik dat de minderjarige faalde, niet aansprakelijk was voor de gedragingen dezer, wijl alsdan haar echtgenoot nog in leven was die op grond van art. 373 B. W., de verantwoordelijke gezagvoerder was over hem;

Overwegende dat art. 24 der wet op de kinderscherming als aansprakelijke personen aanduidt, zij die deze verantwoordelijkheid dragen zoals bepaald wordt in art. 1384 B. W.; dat bijgevolg volgens de bewoordingen van dit artikel de moeder enkel deze verantwoordelijkheid draagt voor het geval dat de vader zou overleden zijn;

dat deze aansprakelijkheid berust op een fout in de opvoeding door hen bedreven of op een gebrek aan bewaking waaraan zij zich vermoedelijk hebben schuldig gemaakt doch dat deze personen uit dien hoofde niet terecht staan in hun hoedanigheid van vader of voogdes, beheerders van de goederen der minderjarige; dat diensgevolge de tweede gedaagde buiten vervolging dient gesteld te worden voor wat betreft de hoger vermelde vergoeding doch dat zij, als voogdes op grond van art. 389 en 390 B. W. gehouden is tot betaling der kosten waartoe haar minderjarig kind moet veroordeeld worden (P. V. Union des Juges des Enf. 21 Jan. 1922, La Protection de l'Enfance, p. 312; Rép. Prat. V° Responsabilité, n° 529 en 551);

(.....);

Om deze beweegredenen :

Wij, Kinderrechter, rechtdoende op tegenspraak, verklaren de feiten bewezen gelijk in de beweegredenen vastgesteld;

Dienvolgens berispen de minderjarige voornoemd en geven hem terug aan zijn moeder die er moet voor zorgen met aanzegging er voortaan beter toezicht op te houden;

Zeggen dat hij aan de regel van vrijheid onder toezicht zal onderworpen blijven tot zijn meerderjarigheid;

Benoemen als afgevaardigde ter Kinderbescherming, om toezicht te houden over het kind, de heer Ilsbroekx te St Truiden;

Veroordelen hem in betaling ener vergoeding van 1.466,10 frank hoofdelijk door hem te dragen samen met zijn broeder Emiel en diens echtgenote Roosen Marie;

Wijzen de eis af voor het overige;

Stellen tweede gedaagde buiten zaak voor wat de hoger gemelde vergoeding betreft;

Veroordelen eerste gedaagde tot de kosten evenals de tweede gedaagde doch enkel in hare hoedanigheid van moeder-voogdes, beheerster der goederen van haar minderjarig kind, berekend in somma op 57 frank;

Bevelen de voorlopige uitvoering van het tegenwoordig vonnis;

Het Bestuur der Douanen en Accijnzen en het Openbaar Ministerie zijn gelast met de uitvoering van het tegenwoordig vonnis ieder voor wat hem aangaat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

18 December 1947.

Voorzitter : M. d'Hoedt.

Rechters : M.M. Viaene en Durein.

Referendaris : M. Maertens.

Pleiters : Mrs. Gillard (Brussel) en Bernolet.

Bevoegdheid. — Interpretatie van art. 3, 9° van de wet op de bevoegdheid. — Verkoop van zaden. — Uitsluitende bevoegdheid van de vrederechter ook wanneer de verweerder handelaar is.

De bepalingen van art. 3, 9° van de wet op de bevoegdheid (K.B. van 13 Januari 1935) zijn tegenstrijdig. Luidens alinea 1 van dat art. is de vrederechter ter zake van geschillen betreffende de

verkoop van zaden, meststoffen en veevoeders, alleen bevoegd, wanneer de verweerder geen handelaar is, terwijl de vrederechter krachtens de tweede alinea bevoegd wordt verklaard, zelfs wanneer de vordering van commerciële aard is. Bij interpretatie van deze met elkander tegenstrijdige voorschriften moet de voorkeur gegeven worden aan de tweede alinea, niet slechts omdat deze bepaling uit het K.B. van 13 Januari 1935 van recentere datum is, maar ook omdat dit K.B. van 1935 de vroegere wetgeving gewijzigd heeft met het doel de bevoegdheid van de handelsrechtbanken te beperken en de geschillen over de bevoegdheid zoveel mogelijk uit te schakelen.

Handelsdienst voor Ravitaillering (Openbare Staatsinstelling) t/ P.V.B.A. G. Dumon.

Aangezien eiseres de betaling vraagt van 4.749,95 frank voor slot van de koopprijs van geleverd haverzaad volgens factuur van 17 Mei 1945;

Aangezien verweester de onbevoegdheid wegens de aard der zaak opwerpt, steunend op het art. 3 Nr 9 al. 2 van het K. B. van 13 Januari 1935, wijzigende de wet van 25 Maart 1876;

Dat de oude tekst, overigens herhaald in het genoemd K. B., wel beslist dat de Vrederechter bevoegd is over de geschillen betreffende de kopen van zaden, indien de koper geen handelsdaden gesteld heeft;

Dat het K. B. nochtans hierbij een nieuwe tekst gevoegd heeft, waarbij de Nrs 6 en 9 toepasselijk zijn, wanneer de vordering van handelsrechtelijke aard is;

Aangezien er tegenstrijdigheid tussen deze twee teksten bestaat;

Dat in de veronderstelling dat de vordering van commerciële aard is, d.w.z. dat de verweerder een handelsdaad stelde, volgens de eerste tekst de Vrederechter altijd onbevoegd is wanneer de verweerder de koper is; en volgens de tweede tekst de Vrederechter in dit geval toch bevoegd is;

Aangezien de commissie van rechtswezen en burgerlijke wetgeving in haar verslag het inzicht uitgedrukt heeft een einde te stellen aan alle betwistingen van bevoegdheid tussen Vrederechter en Handelsrechtbanken ten voordele van de Vrederechter;

1° vooreerst wat betreft de vordering tot koopverbreking en tot te niet doening wegens een gebrek in de kopen van dieren. Hier bestond er een zware betwisting in de rechtspraak;

2° de vorderingen wegens schade aan de velden, vruchten of oogsten, hetzij door de mens, hetzij door de dieren. De aangehaalde reden was dat de bevoegdheid van de Vrederechter zoveel waard was als die van de Handelsrechtbanken, wanneer de schade voortkwam van de uitwazemingen van de nijverheidsinrichtingen;

3° de vorderingen over betwistingen in kopen van zaden, enz.;

« De nieuwe tekst, zegt het verslag, bepaalt dat de Vrederechter altijd zal bevoegd zijn, welke ook de aard der vraag weze » (burgerlijk of commercieel) « hetgeen altijd aanvaard werd », bedenking die betwistbaar is »;

Aangezien de opstellers van het verslag van de

commissie en van het verslag aan de Koning, deze 2e alinea blijkbaar verwaarloosd hebben, en enkel vastgesteld hebben dat de eerste alinea niet moest in acht genomen worden, wanneer de vraag tot betaling boven de 1000 frank niet ging;

Aangezien het K.B. de tweede alinea bevat met zijn algemene strekking om de betwistingen aangaande de drie vermelde gevallen altijd door de Vrederechter te doen beslissen;

Dat de voorkeur aan de tweede alinea moet gegeven worden, omdat zij de jongste is en de vorige wetgeving gewijzigd heeft om de bevoegdheid van de Handelsrechtbanken in te krimpen onder het voorwendsel van overlasting van deze rechtbanken — zie het artikel 1 — misschien door een gevoelen van wantrouwen tegenover haar en, in elk geval, om de rechtspleging te vereenvoudigen met alle geschillen over de bevoegdheid onmogelijk te maken;

Dat dit inzicht, in een wettekst uitgedrukt, hoe partijdig dit inzicht ook moge zijn, dient geëerbiedigd te worden als een duidelijke wijziging van de voorgaande wet;

Om deze redenen :

De Rechtbank verklaart dat zij onbevoegd is te wijzen uit de aard der stof; verwerpt de vordering, veroordeelt eiser tot de gedingkosten begroot op, enz.

NOOT: Vgl. Braas, Précis de procédure civile, I, nrs 513-515; Rép. prat. du droit belge, V^o Compétence en matière civile et commerciale, nrs 370 e.v., 671-672; Van Bauwel, Handboek voor het burgerlijk procesrecht, II, nr 244; Fredericq, Traité de droit commercial belge, I, p. 543.

Betreffende de interpretatie van wetten vgl. De Page, I, nrs 213 e.v..

VREDEGERECHT TE ELSENE

1e Kanton. — 28 November 1947.

Vrederechter : M. Bersez.

Pleiters : Mrs. Bataille en P. Pollet, loco Smeesters.

1. Bevoegdheid (ratione loci). — Betekenis van het woord «verbintenis» in artikel 42 van de wet van 23 Maart 1876.
2. Betaling. — Per postgiro. — Tijdstip van de bevrijding.

1. Het woord «verbintenis» in art. 42 van de wet van 23 Maart 1876 op de bevoegdheid slaat niet op de overeenkomst maar alleen op de verbintenis, waarvan de nakoming door de rechtsvordering wordt beoogd.
2. Bij betaling per postgiro is de schuldenaar slechts bevrijd op het ogenblik, dat de overschrijving op de rekening van de schuldeiser heeft plaats gehad.

Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid t/
P.V.B.A. Donche en Beuckelaers.

Aangezien de eis er toe strekt verweerster te horen verwijzen tot de betaling van 664.512 fr. voor bijdragen, vermeerderingen en interesten.

Wat aangaat onze bevoegdheid :

Aangezien eiser beweert dat de exceptie van onbevoegdheid ratione loci niet meer ontvankelijk zou zijn, omdat verweerster ze niet zou opgeworpen hebben in limine litis;

Aangezien deze argumentatie in feite onjuist is;

dat inderdaad ter zitting de raadsheer van verweerster verklaard heeft dat hij dezelfde verweermiddelen voorbracht als in de zaak R. M. Z. t/ The Engeneering Cy, gevonnist op 11 September;

Dat in deze laatste zaak hij concludeerde voor alle andere excepties of verweermiddelen : « Behage het de Rechtbank zich onbevoegd te verklaren ratione loci »; dat wanneer in huidig geding verweerster gedurende de beraadslaging bijkomende redenen aanvoerde van onbevoegdheid ratione loci, het niet-temin waar blijft dat zij de excepties van onbevoegdheid heeft doen gelden in limine litis en dat dit middel dus ontvankelijk is;

Aangezien, als luidens artikel 39 der wet van 25 Maart 1876, de rechter van de woonplaats van verweerder bevoegd is om van de zaak kennis te nemen, in zaken van roerende aard, eiser ook het recht heeft luidens artikel 42 de zaak te brengen namelijk voor de rechter van het kanton waar de verplichting moet uitgevoerd worden;

Aangezien eerst en vooral dient opgemerkt dat in artikel 42 het woord « verplichting » niet op het kontrakt zelf toepasselijk is, maar dat alleen en speciaal in acht moet genomen worden de verplichting die als basis dient voor het geding in casu de betaling die het voorwerp maakt van de dagvaarding (Rép. prat. du Dr. belge, Verbo compétence, en matière civile et commerciale, nr 1532, en aldaar aangehaald, Brussel, 8 Juni 1878, Pas. II, 236);

Aangezien eiser ten onrechte beweert dat :

1° de betaling moet geschieden bij de R. M. Z., waarvan de zetel zich bevindt in Ons kanton;

2° Volgens een fictie van de wet, een betaling uitgevoerd bij het Postcheckambt in werkelijkheid gedaan wordt bij de R. M. Z.;

Aangezien inderdaad artikel 9 zoals artikel 5 van besluit van 7 Augustus 1946 alleen de datums waarop de betalingen moeten geschieden betreft, alsook de sancties in geval van vertraging wanneer artikel 8 de plaats aanduidt waar de sommen moeten betaald worden, d.i. op het Postcheckambt op de rekening van R. M. Z.;

Aangezien het Postcheckambt dat afhangt van het 5e Directie van het Hoofdbestuur van Posten, Telefoon en Telegraaf op zijn gebied dezelfde geldhandelingen uitvoert als ene bankinrichting, d.i. dat het bewaarder blijft der sommen die gestort of overgeschreven worden op de wederzijdse rekeningen van zijn cliënten (R. M. Z. of andere), sommen die gezegd ambt zich beperkt in te schrijven op gezegde rekeningen ten bate van hun titularissen;

Aangezien degene die een storting doet op een checkrekening van zijn schuld slechts bevrijd is wanneer de som op het crediet van de schuldeiser geschreven is door de storting op de post of de zending van een giro-orde alleen het mechanisme der betaling in beweging brengt;

Dat de betaling dus slechts werkelijk wordt wanneer zij aangenomen is en overgeschreven op het Postcheckambt (Rép. prat. Dr. Verbo, Obligation, nr 1215, De Page, T. III, p. 455, note 2);

Aangezien als door dit feit zelf verweerster bevrijd is van haar verplichting tot betaling tegenover eiser waarvan de zetel zich bevindt in Ons

kanton, het niettemin waar blijft dat zij de verplichting heeft haar betaling te voldbrengen elders dan ten zetel van eiser te weten op het Postcheckambt, onafhankelijke rechtspersoonlijkheid, waarvan de zetel zich bevindt buiten Ons kanton;

Dat uit dit alles blijkt dat wij onbevoegd zijn hoofdens artikel 42 van de wet van 25 Maart 1876 door de 2 partijen ingeroepen met tegenstrijdige interpretatie;

Om deze redenen :

Verklaren Ons onbevoegd *ratione loci*;

Verwijzen aldus de partijen om zich te voorzien als naar recht;

Veroordelen eiser tot de kosten.

BIBLIOGRAPHIE

R. VAN LENNEP, *Practische Gids voor Arbiters*, Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, Uitgeversmij N. V. Standaard Boekhandel, 1948. 189 blz.

Dit nieuwe werk van Mr. Van Lennep is geschreven met de bedoeling de scheidslieden een gemakkelijk te hanteren werkinstrument aan de hand te doen. In een eerste afdeling heeft de auteur alles samengebracht, wat rechtstreeks en onrechtstreeks verband houdt met de arbitrale procedure. De verschillende fasen der rechtspleging en allerlei incidenten, die ter gelegenheid hiervan kunnen voorkomen, zijn beknopt en volledig behandeld. Aansluitend daarmee worden in een tweede afdeling de algemene beginselen ter zake van arbitrage uiteengezet. De auteur ging daarbij uit van een door hem vroeger gepubliceerd ontwerp van internationale regeling, zonder evenwel de wettelijke regeling en de daarop gesteunde oplossingen uit het oog te verliezen.

Het geheel vormt, zoals de titel aanduidt, een praktische gids voor scheidslieden. De bruikbaarheid van het werk wordt nog verhoogd door de opneming in het boek van talrijke tekstvoorbeelden en formules, o.m. in verband met de aanstelling en de wraking van scheidsrechters, de processen-verbaal, de motivering der verschillende beslissingen, enz.

E. M.

Mr. C. W. DUBBINK, *De onrechtmatige Daad in het Nederlandse Internationaal Privaatrecht*. 's Gravenhage, Martinus Nyhoff, 1947, 152 blz.

Een studie over de onrechtmatige daad in het internationaal privaatrecht biedt talrijke interessante wetenschappelijke aspecten en is voor de praktijk ook belangrijk omdat het internationale verkeer in toenemende mate tot onrechtmatige daden aanleiding geeft. Wat Voigt in 1914 voor het Duitse en Hancock in 1942 voor het Amerikaanse recht heeft gedaan, wilde de auteur bereiken voor de literatuur van het Nederlands internationaal privaatrecht, nl. een monografie over de onrechtmatige daad.

De auteur geeft een goed systematisch overzicht van de bronnen van de Nederlandse collisieregels: *lex loci delicti commissi*, waarna hij de theoretische grondslagen en de verschillende elementen van deze collisieregels ontleed. In een laatste hoofdstuk behandelt hij enkele bijzondere onderwerpen, zoals de elementen van de onrechtmatige daad, de beperking van de aansprake-

lijkheid, de aansprakelijke en tot schadevergoeding gerechtigde personen, het tenietgaan van de verbintenis, de samenloop, de openbare orde, en enkele punten van het procesrecht.

In een slotwoord wijdt Mr. Dubbink enige beschouwingen aan het jus constituendum. Naar zijn mening kan de huidige staat van het Nederlands internationaal privaatrecht t.a.v. de onrechtmatige daad bevredigend worden genoemd en acht hij het niet gewenst het geldende recht in de wet vast te leggen. Een internationale regeling ziet hij als praktisch onbereikbaar; dit ontbreken van een internationale regeling moet niet te ernstig worden opgevat, omdat er feitelijk een grote mate van overeenstemming tussen de collisieregels van de verschillende landen bestaat.

De verhandeling van Mr. Dubbink, die de belangrijkste buitenlandse literatuur heeft verwerkt, en zijn onderwerp op heldere wijze uiteenzet, zal ook, mede door vergelijking, aan de Belgische jurist uitstekende diensten kunnen bewijzen.

D. W.

MEDEDELINGEN

LANDELIJK COMITE VOOR RECHTSZEKERHEID IN NEDERLAND

Op 10 Januari 1946 werd in Nederland het Landelijk Comité voor Rechtszekerheid opgericht, met als doelstelling « dat het Nederlandse volk de aan zijn karakter vreemde methoden van verwildering, haat, wraakneming, willekeur en verdachtmaking uitbanne en daarvoor in ere herstelle de beginselen van rechtvaardigheid, naastenliefde, verdraagzaamheid, gematigdheid en voorzichtigheid ». In de Raad van Advies namen o.m. zitting: de President van de Hoge Raad der Nederlanden, alsmede zijn procureur-generaal, de professoren Hazewinkel-Suringa en Meyers, verschillende leden van de Tweede Kamer der Staten-generaal, hoge ambtenaren en andere gezaghebbende personen, terwijl het Voorzitterschap van het dagelijks bestuur door Dr. L. G. Kortenhorst te 's Gravenhage werd waargenomen.

Op 22 September 1947 hield deze vereniging een openbare bijeenkomst, waarin een aantal onderwerpen op het gebied van de na-oorlogse rechtspleging werden behandeld. De voorzitter zegde in zijn inleiding o. m. : « Het Landelijk Comité voor Rechtszekerheid waarvan de oprichting op 10 Januari 1946 terecht als een teken des tijds en meer nog als het hijsen van de noodvlag werd gezien, wenst niet te berusten in de godenschemering van het Recht, die zich als een klamme mist en als een dodenwake na de bevrijding over ons land heeft neergestreken en nog steeds niet door de sol justitiae is opgelost.

Wij wensen ons niet in afwachtend geduld neer te leggen bij het ontstellend feit, dat de in de Nederlandse grondwet en de Nederlandse wetten neergelegde beginselen omtrent recht, rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en grondrechten nog steeds niet in volle omvang en ten aanzien van iedereen door menigeen niet worden geëerbiedigd.

De betekenis van de rechtszekerheid is nimmer duidelijker aan het licht getreden dan na de periode waarin het Nederlandse recht door de vijand met voeten was getreden en na de bevrijding zich eerst langzaam heeft kunnen herstellen. Nooit is de waarde van het recht als beschermers van de hoogste belangen van ieder onzer met meer scherpte onderkend dan toen wij het gemis ervan aan den lijve ondervonden hebben.

Het Nederlandse recht is juist toen als een voor-
treffelijk en onvervangbaar goed gewaardeerd.

De omstandigheden kunnen op zijn best een *ver-
klaring* geven van de crisis in het recht... een *veront-
schuldiging* echter niet. Wij weten nu, wat het betekent,
als met de gevestigde rechtsopvattingen, product van
eeuwenlange ontwikkeling, de hand wordt gelicht. »

De in deze bijeenkomst gehouden inleidingen werden
in een brochure samengevat, die bij het secretariaat
Nassau Zuilensteinstraat, 1a, 's Gravenhage, verkrijg-
baar is. Over deze brochure schreef Prof. Mr. Van Oven
in het Nederlands Juristenblad van 24 Januari jl. o.m.
het volgende : « Opwekkende lectuur is dit niet. Begrijp-
elijk : men vindt hier scherpe critiek op wetten,
ontwerpen, bijzondere en tribunaalrechtspraak en zul-
vering, tesaam demonstrerend, hoever wij nog ver-
wijderd zijn van de mate van rechtszekerheid, waaraan
wij vóór 1940 gewend waren. Nieuw zijn deze geluiden
niet, men kan ze dagelijks en wekelijks in de pers ver-
nemen en de critiek is vaak ongetwijfeld gegrond, ter-
wijl het doel, dat ermede beoogd wordt, zoals vanzelfs
spreekt de instemming van ieder welmenende heeft.
Toch, opwekkend is deze lectuur ook niet in een ander
opzicht, en wel wegens de verregaande eenzijdigheid
van deze critiek. De zin voor rechtvaardigheid, waarvan
zij een uiting is, wordt hier wel zeer naar één kant
gericht, t.w. naar die van de particuliere belangen der-
genen die door de becritiseerde maatregelen onrecht-
matig getroffen menen te worden, en zonder waar-
dering voor de belangen van hen, die daardoor worden
beschermd en die ook rechtmatig kunnen zijn. Het is
ook niet juist als de voorzitter spreekt over de klamme
mist, die na de bevrijding als een dodenwade over ons
land neerstreek : die mist streek neer op 10 Mei 1940
en eenieder wist, dat zij met de bevrijding niet opeens
wegtrekken zou maar dat er zwaar werk nodig zou zijn
om onze rechtstaat te herstellen. Daartoe diende o.m.
de in deze inleiding gecritiseerde maatregelen, en als
die achterwege gelaten waren, zou dan de rechtszeker-
heid daarbij gebaat zijn geweest? Gelove het wie het
wil. En wie had kunnen verwachten, dat in de bestaan-
de omstandigheden deze maatregelen niet gebrekking
zouden zijn. »

A. S.

CONGRES VAN DE INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION TE 'S GRAVENHAGE

In nummer 15 van deze jaargang kondigen wij de
oprichting aan te New-York van The International
Bar Association (I. B. A.), waarvan het tweede con-
gres in de Zomer van 1948 in Nederland zou doorgaan.

Thans vernemen wij dat « The second International
Conference of the legal profession » gehouden wordt
te 's Gravenhage, en wel van 16 tot en met 20 Augus-
tus 1948.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Afl. 8. — 21 Februari
1948. — Prof. Mr. Dr. G. Van den Bergh, Art. 168
Gemeentewet en de leer der « Onsplitsbare Wils-
verklaring ». — Mr. J. M. Barents, Weigering van
mededelingen aan raadslieden. — Mr. W. H. Vermaas,
Straffen zonder schuld.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en
Registratie.** — 14 Februari 1948. — Nr 4021. — Mr.
A. Van Oven, De effectenregistratie als middel tot
rechtsherstel.

Nr 4022, Zaterdag, 21 Februari 1948. — Mr. A. Van
Oven, De effectenregistratie als middel tot rechts-
herstel. — A. J. Pol, De nagelaten lijfrente en de V.A.B.

Advocatenblad. — Nr 2. — 15 Februari 1948. —
Mr. J. R. Voûte, Enige indrukken uit New-York. — Mr.
J. K. M. Mathuisen, Een Deense opvatting over het
strafproces.

Tijdschrift voor Notarissen. — nr 1. — Januari 1948.
— E. Van Hove : De invordering op de goederen van
de vrouw van de bedrijfsbelasting verschuldigd door
den man. — Rechtspraak.

Journal des Tribunaux. — 3756. — 15 Februari 1948.
— Jules Wolf, La protection des populations civile en
temps de guerre. — Marcel Feye, Les obligations fis-
cales nouvelles des avocats.

Nr. 3757. — 22 Februari 1948. — Théo Collignon :
La peine de mort sera-t-elle un châtement du passé?

Revue générale des Assurances et des Responsabilités.
— Oktober 1947, nr 8. — Rechtspraak.

VLAAMSE JURISTEN,

abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"